

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA I

Temat 1. **Jaką funkcję pełni Mazurek Dąbrowskiego w Panu Tadeuszu Adama Mickiewicza?**
W pracy wykorzystaj znajomość utworu Józefa Wybickiego i podanych fragmentów *Pana Tadeusza*.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można przyznać maksymalnie 30 punktów)

Punktacja: 0 lub 2

Mazurek Dąbrowskiego

1. określenie kreacji podmiotu lirycznego, 2
2. wskazanie rodzimości treści i formy, np. hasła niepodległościowe, postaci, wydarzenia; mazurek, ludowa stylizacja języka, 2
3. określenie perspektywy zwycięskiego czynu: wiara, nadzieja, optymizm, duch walki, żarliwość, 2
4. nazwanie nadrzędnych cech wypowiedzi: imperatywność i deklaratywność. 2

Pan Tadeusz

5. wskazanie miejsc wykonania utworu: wewnątrz domu rodzinnego, karczma, dziedziniec dworu w Soplicowie (*przynajmniej dwóch miejsc*), 2
6. określenie związku między *Mazurkiem Dąbrowskiego* i miejscem jego wykonania, 2
7. trafne umiejscowienie wydarzeń z fragmentów w fabule *Pana Tadeusza* (*przynajmniej dwóch fragmentów*), 2
8. analiza i interpretacja wykonania *Mazurka Dąbrowskiego*:
 - 8.1. Księga I – melodia (tylko kuranty, jeden stęskniony słuchacz), 2
 - 8.2. Księga IV – śpiew (wspólny – szlachta i chłopci), 2
 - 8.3. Księga XII – śpiew z akompaniamentem (spontaniczny, zainspirowany obecnością J. Dąbrowskiego, wykonany przez legionistów, szlachtę i chłopów), 2
9. emocje bohaterów towarzyszące wykonaniu *Mazurka Dąbrowskiego*:
 - 9.1. Księga I – *dziecinna radość*, tęsknota, 2
 - 9.2. Księga IV – radość, tęsknota, nadzieja, 2
 - 9.3. Księga XII – rozrzewnienie, radość ze spełnienia się deklaracji legionistów, wzruszenie, 2
10. funkcje motywu *Mazurka Dąbrowskiego* w kolejnych fragmentach:
 - 10.1. Księga I – znak tradycji rodzinnej (narodowej), 2
 - 10.2. Księga IV – symbol zjednoczenia warstw społecznych, 2
 - 10.3. Księga IV – symbol zjednoczenia Litwy i Polski, 2
 - 10.4. Księga IV – przypomnienie o obowiązku walki o wolność ojczyzny, 2
 - 10.5. Księga XII – szczęśliwe zakończenie smutnych dziejów narodu (znak odzyskania wolności), 2
11. wskazanie gradacji jako nadrzędnej zasady konstrukcji analizowanych fragmentów, np. miejsca wykonania, wykonania utworu, wykonawców, emocji, 2

Określenie funkcji Mazurka Dąbrowskiego w Panu Tadeuszu

12. nadanie *Mazurkowi Dąbrowskiego* profetycznego charakteru, 2
13. określenie roli *Mazurka Dąbrowskiego* w tworzeniu mitu solidarności/jedności narodowej, 2
14. określenie funkcji *Mazurka Dąbrowskiego* w realizacji hasła krzepienia serc, 2
15. poprawne posługiwanie się pojęciami z teorii literatury. 2

II. KOMPOZYCJA (5 punktów)

- podporządkowana zamysłowi interpretacyjnemu, funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnątrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 5
- uporządkowana według przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części, 3
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1

III. STYL (5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 5
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka, 3
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe 1

IV. JĘZYK (26 punktów)

- poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja i ortografia, rzadko pojawiające się błędy interpunkcyjne, 26
- poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, sporadycznie pojawiające się błędy ortograficzne i interpunkcyjne, 20
- w większości poprawna składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, nieliczne usterki leksykalne oraz nieliczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne, 14
- wypowiedź komunikatywna, mimo że schematyczna składnia, stosunkowo nieliczne błędy fleksyjne, leksykalne i frazeologiczne oraz błędy ortograficzne i interpunkcyjne, 8
- schematyczna składnia; liczne błędy składniowe, fleksyjne, leksykalne i frazeologiczne oraz ortograficzne i interpunkcyjne (przy zachowaniu komunikatywności wypowiedzi). 2

V. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY (4 punkty) 4

Temat 2. Zanalizuj przedstawioną poniżej scenę i objaśnij, na czym polega jej dramatyzm oraz kluczowy charakter w powieści *Granica* Zofii Nałkowskiej.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można przyznać maksymalnie 30 punktów)

Punktacja: 0 lub 2

Umiejscowienie sceny w całości powieści.

1. jedna z końcowych scen powieści, 2
2. rozmowa o czytanych przez Elżbietę relacjach z procesów organizatorów strajku robotników (anonimowo przesyłana „bibuła”), 2
3. Zenon jako prezydent miasta jest odpowiedzialny za strzały do manifestujących bezrobotnych i ofiary w ludziach, 2
4. rozmowa o wypadkach bieżących zamienia się w zasadniczą rozmowę o życiu i postawie głównego bohatera (tu dokonuje się ocena moralna bohatera), 2
- 4.1. kariera 2
- 4.2. życie prywatne 2
5. moment przed ostateczną życiową katastrofą bohatera. 2

Analiza postawy Zenona

6. bohater godzi się ze złem tego świata, 2
7. podejmuje próbę samoobrony, 2
8. bohater jest w potrzasku, sam się okłamuje, 2
9. drwi z żony i jej wrażliwości, kpi z jej „miłości bliźniego”, jest napastliwy wobec niej – ukrywa w ten sposób wyrzuty sumienia, 2
10. jest cyniczny. 2

Analiza postawy Elżbiety

11. cierpi wewnętrznie, dramat męża jest jej dramatem, 2
12. ma poczucie winy wobec ludzi prostych, 2
13. oskarża męża o utratę ideałów i odejście od swoich dawnych poglądów i wartości etycznych, 2
14. uświadamia mu ważność zasad etycznych („musi coś przecież istnieć...”). 2

Objaśnienie dramatyizmu sceny

15. nastrój fragmentu otwierającego scenę (np. zmierzch, samotność Elżbiety, dziwny listopad, wygląd Zenona), 2
16. bohater uświadamia sobie swoją klęskę, 2
17. bohater jest ofiarą własnego konformizmu; pozwolił sobą manipulować, 2
18. w chwili klęski jest samotny (opuścili go ci wszyscy, którzy kreowali jego karierę), 2
19. konfrontacja tego, co bohater myślał o sobie, z tym, co myślą o nim inni, okazała się kompromitująca dla niego, 2
20. scena ukazuje konflikt postaw. 2

Uzasadnienie kluczowego charakteru sceny

21. w scenie znajduje się jedna z możliwych interpretacji tytułu *Granica*. Autorka formułuje przestrożę o charakterze moralnym, 2
22. jest to fragment, w którym następuje ocena postawy głównego bohatera, 2
23. scena prowadzi do ostatecznego zamknięcia losów bohatera, 2
24. fragment wskazuje podstawowe problemy powieści (wierność zasadom moralnym, jednostka a społeczeństwo, oskarżenie rzeczywistości społecznej itd.). 2

II. KOMPOZYCJA (5 punktów)

- podporządkowana zamysłowi interpretacyjnemu, funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 5
- uporządkowana według przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części, 3
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1

III. STYL (5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi;
urozmaicona leksyka, 5
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka, 3
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. 1

IV. JĘZYK (26 punktów)

- poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja i ortografia,
rzadko pojawiające się błędy interpunkcyjne, 26
- poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, sporadycznie
pojawiające się błędy ortograficzne i interpunkcyjne, 20
- w większości poprawna składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja,
nieliczne usterki leksykalne oraz nieliczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne, 14
- wypowiedź komunikatywna, mimo że schematyczna składnia, stosunkowo nieliczne
błędy fleksyjne, leksykalne i frazeologiczne oraz błędy ortograficzne i interpunkcyjne, 8
- schematyczna składnia; liczne błędy składniowe, fleksyjne, leksykalne i frazeologiczne
oraz ortograficzne i interpunkcyjne (przy zachowaniu komunikatywności wypowiedzi). 2

V. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY (2 -4 punkty)

4

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA II

Zadanie sprawdzające rozumienie czytanego tekstu **Człowiek i jego rzeczywistość**.

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być synonimiczny wobec modelu. Oceniając pracę ucznia, należy stosować punktację z modelu.

Uwaga: Za pełną odpowiedź przyznaje się maksymalną liczbę punktów, za niepełną – wskazaną w rubryce „punkty częściowe”. Nie należy przyznawać połówek punktów. Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną przyznaje się 0 punktów.

Nr adania	Odpowiedzi	Maksymalna liczba punktów	Punkty częściowe
1.	<i>np.</i> : Czy człowieka od zwierząt różni głównie to, że opanował przyrodę (i w dużym stopniu uniezależnił się od niej)?	1	0
2.	<ul style="list-style-type: none"> – opanowanie przyrody i zwyciężenie zwierząt – wytworzenie narzędzi (stosowanie przedmiotów w funkcji narzędzi) – tworzenie quasi-rzeczywistości (nowej rzeczywistości) 	3	1, 2
3.	<ul style="list-style-type: none"> – świat zubożałby (nie byłoby w nim niczego, co dobre i piękne) – człowiek przestałby się wyróżniać w świecie natury (dostosowałby się do zubożonego świata) – człowiek nie miałby po co żyć 	2	1
4.	<ul style="list-style-type: none"> – ona nas kształtuje – czyni nas spadkobiercami przeszłości – <u>jednoczy nas, czyni mniej samotnymi</u> 	3	1, 2
5.	<ul style="list-style-type: none"> – tworząc dzieła, pozostawiamy potomnym swój świat – one nas tworzą, kształtują naszą wrażliwość i potrzeby estetyczne 	2	1
6.	<i>np.</i> : Do życia nie wystarcza nam zaspokajanie tylko biologicznych potrzeb.	1	0
7.	stworzonej przez człowieka	1	0
8.	<ul style="list-style-type: none"> – ak. 5. – wzniosłość – ak. 8. – sprawiedliwość 	2	1
9.	Pośredniczenie między światem biologicznym a doskonałością (ideałem), której wyrazem staje się tworzony przez niego świat.	1	0
10.	<ul style="list-style-type: none"> – człowiek żyje na granicy dwóch światów (w obu czuje się obco) – musi pokonywać swoją biologiczność (bezwład świata) – odkrywa coś, co go przerasta – jego życie to walka (człowiek z reguły przegrywa; jego zwycięstwa nie są rozstrzygające) 	3	1, 2
11.	<p>Każda odpowiedź jest dobra – punkty przyznaje się za trafne uzasadnienie, <i>np.</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pesymistyczna – człowiek jest skazany na ciągłą walkę bez istotnych zwycięstw – optymistyczna – tragizm egzystencji prowadzi człowieka do odkrywania wciąż nowych perspektyw, do ciągłego tworzenia – i pesymistyczna, i optymistyczna – człowiek z reguły przegrywa, ale walcząc, odkrywa wciąż nowe perspektywy – ani taka, ani taka (po prostu prawdziwa) – człowiek potrzebuje walki, przeszkód życiowych po to, by stać się lepszym 	<p>za jedną z dwu ostatnich odpowiedzi: 2</p>	<p>za jedną z dwu pierwszych odpowiedzi: 1</p>

12.	<p>sformułowanie tezy, <i>np.</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – o człowieczeństwie świadczy zdolność do tworzenia nowej rzeczywistości (i jej przeżywania) <p>argumenty uzasadniające tezę, <i>np.</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tylko człowiek wytwarza narzędzia umożliwiające mu realizację celów – tylko człowiek żyje jako dziedzic przeszłości i tworzy dla przyszłości – tylko człowiek wytwarza przedmioty służące jedynie zaspokajaniu jego potrzeb duchowych i upiększające świat („żyje ponad stan”) – tylko człowiek żyje w świecie wartości – tylko człowiek żyje na granicy dwóch światów – częścią tylko ludzkiej rzeczywistości jest poczucie tragizmu <p>sformułowanie wniosku, <i>np.</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – człowiek pełni w świecie wyjątkową rolę (jest w świecie natury istotą wyjątkową) 	4	za tezę: 1, za wniosek: 1, za dwa argumenty: 1, za trzeci: 1
13.	<ul style="list-style-type: none"> – odnoszące się do natury (<i>np.</i>: sadzić i pielęgnować) – odnoszące się do wytworów człowieka (<i>np.</i>: tworzyć i gromadzić) 	1	0
14.	<ul style="list-style-type: none"> – 1. os. l. mn. – tryb przypuszczający – konstrukcja: <i>co by było, gdyby</i> – pytania retoryczne – charakterystyczne słownictwo (<i>wyobraźmy sobie</i>) – wyliczenia (<i>np.</i> czasowników zaprzeczonych) – powtórzenia anaforyczne – powtórzenia składniowe (paralelizm) 	2	za wskazanie dwóch: 1
15.	<p><i>np.</i> humanista z przyrodnikiem lub idealista z materialistą</p>	2	0
razem		30	

Uwaga: w nawiasach odpowiedzi alternatywne.